

Tässä on palomestari Pentti Partasen luentoaineisto.
Olen poistanut kuvat, koska niihin ei ole hankittu erikseen
julkaisulupaa tässä yhteydessä.
Mutta uskon että teille luennollani olleille kuvat palautuvat
elävästi mieleen kun selalette luentoaineistoani näin
jälkeenpäin 😊

Kuhmon kirkko, valmistunut v. 1816.

Kirkon vierellä on kolminivelinen kellotapuli, joka on valmistunut 1831.

KESKI-SUOMEN
PELASTUSLAITOS

ON TODENNÄKÖISTÄ ETTÄ EPÄTODENNÄKÖINEN TAPAHTUU!

TYRVÄÄN PYHÄN OLAVIN KIRKON TUHOISA TULIPALO
Sunnuntaina 21.9.1997 klo 07:40

PORVOON TUOMIOKIRKON TUHOISA TULIPALO
Maanantaina 29.5.2006 klo 02:09

ON TODENNÄKÖISTÄ ETTÄ EPÄTODENNÄKÖINEN TAPAHTUU!

Perjantaina 6.3.1998 kello 13:49 Turusta Pieksämäelle matkalla ollut matkustajajuna suistui kiskoilta saapuessaan Jyväskylään. Onnettomuudessa menehtyi veturinkuljettaja sekä yhdeksän matkustajaa.

Lisäksi kahdeksan henkilöä loukkaantui vakavasti ja 86 henkilöä lievästi. Onnettomuuden aineelliset kokonaisvahingot olivat noin 22 Mmk.

Perjantaina 19.3.2004 klo 02:08 Konginkankaan liikenneonnettomuus, jossa 23 nuorta ihmistä kuoli linja-auton ja paperirullalastissa olleen rekka-auton törmäyksessä. Loukkaantuneita oli 16.

FUKUSIMA perjantaina 11.3.2011

**UUSI PELASTUSLAKI (379/2011) JA
VALTIONEUVOSTON ASETUS PELASTUSTOIMESTA (407/2011)
TULI VAT VOIMAAN 1.7.2011**

Mitä huomioita uudistunut pelastuslainsäädäntö
asettaa kirkkojen henkilö- ja paloturvallisuuteen?

1 § Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on **parantaa ihmisten turvallisuutta** ja **vähentää onnettomuuksia**.

Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua **ihmiset pelastetaan**, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti.

4 § Huolellisuusvelvollisuus

Jokaisen on oltava huolellinen tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi.

Jokaisen on mahdollisuuksiensa mukaan valvottava, että hänen määräysvaltansa piirissä noudatetaan tulipalon ja muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

5 § Varovaisuus tulen käsittelyssä

Tulta sekä syttyvää, räjähtävää tai muuta vaarallista ainetta on käsiteltävä huolellisesti ja riittävää varovaisuutta noudattaen.

Ryhdyttäessä tulityöhön tai sellaiseen korjaustyöhön tai muuhun työhön, jonka johdosta tulipalon tai muun onnettomuuden vaara tuntuvasti lisääntyy, on huolehdittava riittävästä varotoimista.

9 § Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että rakennus, rakennelma ja sen ympäristö pidetään sellaisessa kunnossa, että:

- 1) tulipalon syttymisen, tahallisen sytyttämisen sekä leviämisen vaara on vähäinen;
- 2) rakennuksessa olevat henkilöt pystyvät tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan rakennuksesta tai heidät voidaan pelastaa muulla tavoin;
- 3) pelastustoiminta on tulipalon tai muun onnettomuuden sattuessa mahdollista;
- 4) pelastushenkilöstön turvallisuus on otettu huomioon.

Helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa ei saa säilyttää ullakolla, kellarissa, rakennuksen alla tai sen välittömässä läheisyydessä niin, että siitä aiheutuu tulipalon syttymisen tai leviämisen vaaraa tai että tulipalon sammuttaminen vaikeutuu.

10 § Rakennusten uloskäytävät

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että **uloskäytävät ja kulkureitit niille pidetään kulkukelpoisina ja esteettöminä** ja muutenkin sellaisessa kunnossa, että niitä voidaan käyttää turvallisesti ja tehokkaasti.

Uloskäytävillä sekä ullakoiden, kellarien ja varastojen kulkureiteillä ei saa säilyttää tavaraa.

Uloskäytävät ja kulkureitit niille tulee tarvittaessa merkitä ja valaista asianmukaisesti. Merkitsemisestä ja valaisemisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäasiainministeriön asetuksella.

11 § Kiinteistöjen pelastustiet

Kiinteistön omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että **hälytysajoneuvoille tarkoitetut ajotiet ja muut kulkuyhteydet (pelastustiet) pidetään ajokelpoisina ja esteettöminä ja että ne on merkitty asianmukaisesti.**

Pelastustielle ei saa pysäköidä ajoneuvoja eikä asettaa muutakaan estettä.

Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pelastustien merkitsemisestä.

12 § Laitteiden kunnossapito

Seuraavat tässä laissa tai muissa säädöksissä vaaditut tai viranomaisten määräämät varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti:

- 1) sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto;
- 2) sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet;
- 3) palonilmaisu-, hälytys- ja muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet;
- 4) poistumisreittien opasteet ja valaistus;
- 5) väestönsuojien varusteet ja laitteet.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista velvoitteista vastaa rakennuksen yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyiden osalta rakennuksen omistaja, haltija ja toiminnanharjoittaja osaltaan sekä huoneiston haltija hallinnassaan olevien tilojen osalta.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä.

14 § Omatoiminen varautuminen

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan:

- 1) ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä;
- 2) varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa;
- 3) varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät;
- 4) ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös muualla kuin rakennuksessa harjoitettavaa toimintaa sekä yleisötilaisuuksia.

15 § Pelastussuunnitelma

Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, **on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä.**

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa. Rakennuksen haltijan tulee laatia rakennuksen pelastussuunnitelma kuitenkin aina yhteistyössä 18 §:ssä tarkoitetun hoitolaitoksen ja palvelu- ja tukiasumisen toiminnanharjoittajan kanssa.

jatkuu...

... jatkoa 15 § Pelastussuunnitelma

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus:

- 1) VAAROJEN JA RISKIEN ARVIOINNIN JOHTOPÄÄTELMISTÄ;**
- 2) rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä;
- 3) asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi;
- 4) mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kohteista, joihin on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

16 § Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma

Yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski, tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastussuunnitelma.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmassa on selvitettävä ja arvioitava tilaisuuden vaarat ja riskit. Niiden perusteella määritellään tilaisuuden turvallisuusjärjestelyt sekä tilaisuuden toteuttamisesta vastaavalle henkilöstölle ja tilaisuuteen osallistuvalle yleisölle annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteessa toimimiseksi.

jatkuu...

... jatkoa 16 § Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista tiedoksi alueen pelastusviranomaiselle. Alueen pelastusviranomaisen voi erityisestä syystä hyväksyä, että yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma toimitetaan sille tiedoksi edellä mainitun määrä-ajan jälkeen. Jos 2 momentissa tarkoitettu selvitys ja arvio tilaisuuden vaaroista ja riskeistä tai niiden perusteella määritellyt turvallisuusjärjestelyt ja ohjeet ovat alueen pelastusviranomaisen arvion mukaan puutteelliset, alueen pelastusviranomaisen voi palauttaa suunnitelman täydennettäväksi. Alueen pelastusviranomaisen tulee myös tarvittaessa suorittaa kohteessa 80 §:n mukainen palotarkastus ja ryhtyä 81 ja 82 §:n mukaisiin toimenpiteisiin. Alueen pelastusviranomaisen tulee tarvittaessa ilmoittaa sille toimitetusta suunnitelmasta poliisille ja ensihoidosta vastaavalle terveystoimintaviranomaiselle. Räjähde- tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena tulee ilmoittaa etukäteen alueen pelastusviranomaiselle siten kuin asiasta säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 81 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä yleisötilaisuuksista ja tapahtumista, joihin on laadittava yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

96 § Eräiden suoritteiden maksullisuus

Pelastuslaitos voi periä maksun:

- 1) tämän lain 79 §:ssä tarkoitetun **valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta;**
- 2) **tehtävästä, jonka on aiheuttanut hätäkeskukseen liitetyn paloilmoittimen toistuva erheellinen toiminta;**
- 3) tehtävästä, joka on muussa laissa erikseen säädetty maksulliseksi.

Perittävien maksujen suuruudesta päättää alueen pelastustoimi hyväksymässään taksassa. **Alueen pelastustoimen tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta alueen pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrää.**

...jatkuu

... jatkoa 96 § Eräiden suoritteiden maksullisuus

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoitin on aikaisemmin aiheuttanut erheellisen hälytyksen ja alueen pelastusviranomaisen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan sen. Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut maksut saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

112 § Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011.

Tällä lailla kumotaan pelastuslaki (468/2003), pelastustoimen alueiden muodostamisesta annettu laki (1214/2001) sekä ihmishenkeä pelastettaessa sattuvan tapaturman korvaamisesta annettu laki (158/1935).

Tämän lain voimaan tullessa noudatetaan lisäksi seuraavaa:

4) tämän lain 15 §:n mukainen **pelastussuunnitelma on laadittava vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, jollei tämän momentin 5 kohdasta muuta johdu;**

5) edellä 4 kohdassa säädetyistä poiketen on rakennuksen tai kohteen, jota varten on laadittu kumotun pelastuslain 8 §:n 3 momentin mukainen **pelastussuunnitelma, suunnitelma päivitettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaiseksi pelastussuunnitelmaksi kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta;**

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta

1 § Velvollisuus laatia rakennukseen ja muuhun kohteeseen pelastussuunnitelma

Pelastuslain (379/2011) 15 §:ssä tarkoitettu pelastussuunnitelma on laadittava:

7) kirkkoihin, kirjastoihin, urheilu- ja näyttelyhalleihin, teattereihin, liikenneasemille, messualueille, moottoriradoille, huvipuistoille sekä edellä mainittuja vastaaviin kokoontumispaikkoihin;

13) kulttuuriomaisuuden suojelua koskevissa Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa kulttuuriomaisuudeksi määriteltyihin ja sitä sisältäviin rakennuksiin ja kohteisiin sekä muihin lakien ja asetusten nojalla kulttuuriomaisuutena suojeltuihin rakennuksiin ja kohteisiin;

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta

2 § Pelastussuunnitelman sisältö

Pelastuslain 15 §:n 2 momentissa säädetyn sisältövaatimuksen lisäksi pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö ja tilapäinen käyttötavan muutos.

Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä myös, miten pelastuslain 14 §:n mukainen omatoiminen varautuminen toteutetaan poikkeusoloissa.

Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja siitä on tiedotettava tarvittavalla tavalla asianomaisen rakennuksen tai muun kohteen asukkaille ja työntekijöille sekä muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon.

Pelastuslaitoksen tulee antaa neuvontaa pelastussuunnitelman laadinnasta.

3 § Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma

Pelastuslain 16 §:ssä tarkoitettu yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on laadittava yleisötilaisuuteen tai tapahtumaan, jossa:

- 1) arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- 2) käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja;
- 3) tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai
- 4) tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

... jatkuu

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta

... jatkoa 3 § Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma

Jos samaa yleisötilaisuutta tai tapahtumaa varten tulee muun lain kuin pelastuslain taikka toimivaltaisen viranomaisen antaman määräyksen nojalla laatia turvallisuus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, erillistä yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan pelastuslain 16 §:n 2 momentissa säädetyt suunnitelman sisältöä koskevat seikat voidaan koota mainittuun muuhun suunnitelmaan. Tästä on mainittava suunnitelmassa.

Pelastuslaitoksen tulee antaa neuvontaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman laadinnasta.

Pelastussuunnitelman laatiminen

- riskikartoitus on pohjana pelastussuunnitelmalle ja varautumiselle
- vastuuhenkilöiden nimeäminen
- pelastusviranomaisilta saa ”konsultointi” apua

Henkilökunnan koulutus

- turvallisuusluennot
- alkusammutuskoulutus
- hätä-ensiapukoulutus
- pelastusharjoitukset (poistuminen, ensitoimenpiteet yms.)

Harjoitus testaa varautumista ja osaamista käytännössä!

Suomen joulukirkkojen pakokauhut (Wikipedia)

Suomen joulukirkkojen pakokauhut olivat suomalaisissa kirkoissa 1600 – 1800-luvuilla sattuneita onnettomuuksia, jotka johtuivat täydessä joulukirkossa syntyneestä pakokauhusta.

Ihmishenkiä vaatineita tapauksia tiedetään ainakin kuusi, mutta niitä on saattanut olla useampiakin. Kuolonuhreja ne vaativat vuosina 1760 – 1882 ainakin 97.

Onnettomuudet olivat aikanaan niin merkittäviä tapahtumia, että kolme niistä sai kansan suussa omat nimityksensä, jotka kulkivat sukupolvelta toiselle.

- Kuopion rytyjoulu 1760
- Lammin häsyjoulu 1813
- Kokemäen kirkkorymyli 1882

Yhteistä onnettomuuksille oli se, että yhtä lukuun ottamatta ne kaikki johtuivat väärästä palohälytyksestä.

Täydessä kirkossa levisi huhu tulipalosta, jonka jälkeen kirkkokansa ryntäsi kohti ulko-ovia osan tallautuessa ihmismassojen jalkoihin ja menettäen henkensä.

Yhdessäkään tunnetuista tapauksista ei kuitenkaan ollut todellista tulipaloa.

Olosuhteet lämmittämättömissä ja hämärissä joulukirkoissa olivat otolliset katastrofien syntymiselle; suuri väentungos, avotuli kynttilöiden muodossa ja henkisesti jännittyneessä tilassa olevat ihmiset.

Alkoholin käyttö lämmikkeenä oli myös yleistä, joulukirkkoon oli saavuttu talvipakkasilla jopa useiden kymmenien kilometrien päästä.

Onnettomuuksissa kuolleista suurin osa oli lapsia ja nuoria, 10 - 20 -vuotiaita. Tämän on katsottu selittyneen sillä, että nuoret seuraavat itse jumalanpalvelusta kaikkein välinpitämättömimmin.

Sen sijaan he aistivat vanhempia ihmisiä paremmin ympärillään tapahtuvia muita asioita ja näin heidän keskuuteensa levisivät huhut irrallaan olevasta tulesta nopeammin kuin aikuisiin.

Lapset ryntäsivät ensimmäisenä kirkkojen ahtaille käytäville ja uloskäynneille. Ulko-ovet olivat yleensä liian pienet kirkossa olleelle väkimäärälle.

Ihmisiä oli lisäksi runsaasti kirkon parvilla, josta johtivat alas kapeat ja jyrkät portaat.

Oville ja portaikkoihin ensimmäisinä ehtineet ja sinne juuttuneet lapset jäivät perässään seuranneen ihmismassan puristamaksi ja tallomaksi.

Yksi olennainen syy uloskäyntien tukkeutumiseen oli se, että **kirkkojen ovet aukesivat sisäänpäin.**

Juvan ja Lammin katastrofien johdosta **Suomen kenraalikuvernööri Arseni Zakrevski** lähetti Turun ja Porvoon tuomiokapituleille käskyn, jolla hän määräsi kaikkien kirkkojen ovet muutettaviksi ulospäin aukeaviksi, jotta väki pääsisi vaaratilanteessa helpommin ulos.

(Lähde: Suomen historia: 5 (W+G 1986), sivut 118–119, Ilkka Mäntylän artikkelista Joulun pakokauhut)

TÄSTÄ MÄÄRÄYKSESTÄ JOHTUU, ETTÄ MEILLÄ ULKO-OVET JA POISTUMISREITTIIEN OVET YLEENSÄ AVAUTUVAT ULOSPÄIN!

(Puolalaisyntinen Zakrevski toimi Suomen kenraalikuvernöörinä 1823–1831)

Tuli on tuhonnut Suomessa yli 60 kirkkorakennusta itsenäisyyden aikana.

Luonnonvoimia useammin kirkkopalojen aiheuttajana on ollut ihminen.

Vuodesta 1980 maassamme on sattunut parikymmentä kirkkopaloa, sekä useita kirkkojen tuhopolttoyriksiä.

Onnettomuuksia tapahtuu myös yrityksissä ja laitoksissa, joissa turvallisuuskulttuuri on korkeatasoinen ja turvallisuusasenteet ovat asialliset.

Onnettomuus tapahtuu helpoimmin silloin, kun kaikki on mennyt kauan hyvin;

on tuudittauduttu turvallisuuden tunteeseen ...

Jos turvallisuuden kannalta tärkeä ihminen ei ole motivoitunut, työ voi olla hänelle ”unissakävelyä”.

Onnettomuuden vaara on tällöin suurempi.

Turvallisuustyö ei mene koskaan hukkaan.

Sitä tekevien on aika ajoin heräteltävä ”liiallisen” turvallisuuden tunteeseen vaipuneet!

”Suuri yleisö” pitää itsestään selvänä, että ...

✓ **Kiinteistöissä, työpaikoilla ja yleisötapahtumissa on varauduttu kaikenlaisiin tilanteisiin!**

(sairaskohtaukset, tapaturmat, uhkatilanteet, tulipalot, poikkeusolot yms.)

✓ **Henkilökunta osaa toimia myös tulipalotilanteissa oikein!**

✓ **Henkilökunta kantaa vastuun kohteen turvallisuudesta kaikissa tilanteissa!**

”Osaamaton” työntekijä on turvallisuusriski!

KUN ONNETTOMUUS KOHTAA...

"Ei voi olla totta"

"Mitä tapahtui?"

"Miksi?"

"Kenen syy?"

"Miten tästä selviää?"

Kukaan ei ole kriisin jälkeen ennallaan, mutta parhaassa tapauksessa ihminen on vahvempi ja paremmin valmistautunut elämässä eteenpäin!

"Elämä voittaa!"

Kaikesta, mitä ihminen kokee, jää aina jotakin.

Tapaus itse menettää merkityksensä, unohtuukin ehkä,
mutta kuitenkin se samalla jää olemaan.

Se muuttuu osaksi ihmistä itseään,
painaa piirteensä hänen ajatuksiinsa ja kasvoihinsa.

Sitä varten meille on kokemukset annettukin.

- Toivo Pekkanen

Tyrvään Pyhän Olavin kirkko

Puuvalmis kirkko otettiin uudelleen
käyttöön 3.8.2003

Porvoon tuomiokirkko

Porvoon tuomiokirkko otettiin korjaustöiden jälkeen
uudelleen käyttöön ensimmäisenä adventtisunnuntaina
30. marraskuuta 2008